

ГЛОБАЛЬНА МЕРЕЖА ЮНЕСКО МІСТ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ: АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сергій Прийма

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У публікації проаналізовано концепти «місто, що навчається» і «регіон, що навчається», показано їх міждисциплінарність і соціокультурну зумовленість. Доведено необхідність аналізу нормативно-правового забезпечення Глобальної мережі ЮНЕСКО міст, що навчаються, для розробки концептуальних засад регіональної освітньої політики в українських реаліях.

Ключові слова:

суспільства знання; розвиток людського потенціалу; освіта дорослих; формальна і неформальна освіта дорослих; місто, що навчається; регіон, що навчається; Глобальна мережа ЮНЕСКО міст, що навчаються.

Анотация:

Прийма Сергей. Глобальная сеть обучающихся городов ЮНЕСКО: анализ нормативно-правового обеспечения.

В публикации проанализированы концепты «обучающийся город» и «обучающийся регион», показаны их междисциплинарность и социокультурная обусловленность. Доказана необходимость анализа нормативно-правового обеспечения Глобальной сети обучающихся городов ЮНЕСКО с целью разработки концептуальных основ региональной образовательной политики в украинских реалиях.

Ключевые слова:

общества знания; развитие человеческого потенциала; образование взрослых; формальное и неформальное образование; обучающийся город; обучающийся регион; Глобальная сеть обучающихся городов ЮНЕСКО.

Resume:

Pryima Serhii. UNESCO Global Network of Learning Cities: analysis of legislative and regulatory framework.

The publication provides an analysis of the concepts of "learning city" and "learning region" while showing their interdisciplinary nature and sociocultural conditionality. The author proves the necessity to analyze legislative and regulatory framework of the UNESCO Global Network of Learning Cities in order to develop a conceptual basis of regional educational policy in the Ukrainian realities.

Key words:

knowledge society; human development; adult education; formal and informal adult education; learning city; learning region; UNESCO Global Network of Learning Cities.

Постановка проблеми. Чисельність міського населення останніми роками в усьому світі зростає швидше, ніж будь-коли раніше: якщо в 1950 році показник кількості міського населення становив близько 30% населення світу, то вже в 2014 році він збільшився до 54% і, за прогнозами ООН, у 2050 році становитиме 66% [14]. Зростаючи, міста відіграють усе впливовішу роль у національних і світових процесах. Водночас таке зростання створює для міської влади багато проблем, пов'язаних із забезпеченням соціальної згуртованості, економічного розвитку та сталості. Усе більше міських громад розглядають реалізацію стратегії навчання впродовж усього життя в інтересах сталого розвитку міст як один з ключових чинників розв'язання цих проблем. Ці міста розробляють інноваційні стратегії, що дають змогу громадянам різного віку набувати нових навичок і вмій впродовж життя, перетворюючи тим самим, середовище свого проживання на «місто, що навчається». Як зазначає директор Інституту ЮНЕСКО з освіти впродовж життя (м. Гамбург, Німеччина) А. Карлсен, навчання впродовж життя, яке в сучасних умовах набуває все більшої значущості, є невіддільним складником Порядку денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року (Agenda 2030). Глобальна картина майбутнього навчання впродовж життя обговорюється на міжнародному рівні, а регіональні й національні політичні лідери працюють над створенням відповідного законодавства. Водночас значна кількість міст

по всьому світу сприяють розвитку навчання впродовж життя, упроваджуючи концепцію міст, що навчаються. Надаючи громадянам можливість навчання впродовж усього життя, міста, що навчаються, розширюють індивідуальні права й можливості, закріплюють соціальну згуртованість, сприяють економічному зростанню й розквіту культури, створюючи тим самим основу для сталого розвитку [1].

Концепція міст і регіонів, що навчаються, останнім часом набуває поширення як у європейській, так і у світовій теорії регіонального розвитку, стаючи маркером успішного соціально-економічного розвитку міста й регіону, розвитку їх людського потенціалу, основою регіональної освітньої політики країн. Аналіз теоретичних засад і, особливо практики реалізації концепції міст і регіонів, що навчаються, для України є сьогодні необхідною умовою її сталого розвитку, повноцінного входження в європейську й світову економіку та освітній простір.

Усе, викладене вище, актуалізує дослідження теорії та практики європейської й світової регіональної освітньої політики на прикладі міст і регіонів, що навчаються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичному обґрунтуванню концептуальних засад міст і регіонів, що навчаються, присвячені роботи Н. Лонгворта [10], М. Вайернит [15], К. Ларсена, К. Моргана [12], Р. Хадсона та ін. У монографії [13] презентовано сучасні дослідження теорії та практики взаємодії всіх

суб'єктів освітньої регіональної політики Європи, США й Південної Африки в контексті реалізації концепції міст і регіонів, що навчаються.

Серед вітчизняних дослідників, а також фахівців близького зарубіжжя слід назвати роботи Л. Лук'янової [2], Л. Овсієнко [4], Є. Наймана [3], Р. Шерайзинової [8].

Однак у політиці регіонального розвитку України, зокрема в теорії та практиці законодавчого, організаційно-управлінського й науково-методичного забезпечення освітньої сфери, порушена проблема не знайшла свого відображення. Зокрема бракує робіт, присвячених аналізу теоретичної бази регіональної освітньої політики міжнародних організацій та інституцій, що стали б практичним керівництвом для впровадження концепції міст і регіонів, що навчаються, на вітчизняному просторі.

Формулювання цілей статі. Отже, дослідження теоретичних засад і практичних інструментів розвитку регіональної освітньої політики України в сучасних соціально-економічних умовах вбачається актуальним і вчасним науковим завданням.

Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах тематичного плану наукових досліджень Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (проект прикладного дослідження за рахунок видатків державного бюджету «Розробка Концепції регіону, що навчається, як підґрунтя ефективної регіональної освітньої політики (на прикладі Запорізької області)»).

Виклад основного матеріалу дослідження. Перші емпіричні результати в контексті осмислення концептуальних засад освітньої регіональної політики були отримані в 70-х роках ХХ ст. Зокрема, у рамках проекту зі створення «освічених міст» (Educating Cities), що фінансувався Організацією економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР), семи містам з Канади, Японії, Австралії, США та Європи було запропоновано по-новому поставитися до системи регіональної освіти. Унаслідок виконання проекту термін «освічене місто» трансформувалася в термін «місто, що навчається» (Learning City), а сама ідея міст, що навчаються, згодом набула значної популярності. Наприклад, Мережа міст, що навчаються, у Великій Британії (UK Learning Cities Network) в 2001 році налічувала близько 40 членів і була досить впливовим органом національного рівня [15, с. 24].

Тоді ж, у 90-х роках ХХ – на початку ХХІ ст., у центрі уваги урядів більшості країн

Європейського Союзу опинилася освітня політика на регіональному рівні. Зокрема уряд Німеччини схвалив програму «Регіон, що навчається» (Lernen de Region), яку розробив Європейський соціальний фонд. Одним з перших осмислень особливостей освітньої регіональної політики став проект Європейської Комісії «У напрямі європейського суспільства, що навчається» (Towards a European Learning Society (TELS)). Цей проект заклав підвалини європейського документа «Про місцевий і регіональний вимір навчання впродовж життя», який був ухвалений ЄК у 2001 році. Після закінчення проекту TELS Європейська Комісія ініціювала програму R3L (Region Life Long Learn).

Паралельно з програмами та проектами Європейської Комісії, вибудовувала свою політику у сфері становлення регіональної освітньої політики й Організація економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР). На основі аналізу успішних європейських регіонів організація сформулювала своє бачення й розуміння поняття «регіон, що навчається», яке знайшло відображення в роботі «Міста й регіони в новій економіці, що навчається» [9]. Ця робота, по суті, стала ґрунтовним емпіричним дослідженням феномену «місто, що навчається» й «регіон, що навчається», у якому особлива увага приділена економічним перевагам розвитку міст і регіонів.

Отже, регіональна освітня політика поєднує різноманітність політичних, соціально-економічних, культурно-освітніх чинників. Політика міст і регіонів, що навчаються, спрямована на створення такого економічного й культурного середовища, яке сприяло б реалізації освітнього потенціалу всіх його суб'єктів. Саме міста й регіони, що навчаються, усвідомлюючи ключову роль освіти в розвитку соціальної стабільності, процвітання й особистісного вдосконалення, мобілізують усі свої ресурси заради якомога повнішого розкриття потенціалу людського капіталу.

Дефініційний аналіз понять «місто, що навчається» й «регіон, що навчається», зроблений нами в роботі [7], дає змогу зробити декілька важливих узагальнень. По-перше, місто чи регіон, що навчається, має чітке зобов'язання – сконцентруватися на навчанні й поширенні знань як на найважливішому факторі розвитку. Це зобов'язання підтримується всіма соціальними партнерами – суб'єктами ринку освітніх послуг (громадськими організаціями, владою, бізнесом і провайдерами освітніх послуг). Їх спільна мета, ідентичність і довіра між різними представниками є рушійною силою в досягненні спільних цілей і розвитку людського капіталу регіону. По-друге,

політика, орієнтована на створення конкурентоспроможного й знанневомного потенціалу регіону, в основі якого – принцип навчання впродовж життя, є спільною особливістю регіонів, що навчаються. І, насамкінець, третя особливість – загальне прагнення до соціальної ідентичності, розширення довіри між членами суспільств та їх сталий розвиток. Регіон, що навчається, потребує не тільки підвищення рівня освіти в регіоні, а й певного рівня солідарності, розвитку взаємодії всіх суб'єктів регіонального розвитку.

Як було зазначено раніше, основна ідея міста чи регіону, що навчається, полягає в тому, що конкурентоспроможність будь-якого міста чи регіону в умовах глобалізації визначається його здатністю до навчання. На практиці ця теза реалізується в рамках неперервного процесу інтеграції всіх зацікавлених сторін і суб'єктів регіональних підсистем і суспільних інститутів на основі взаємовигідного співробітництва для створення доступної, ефективної й результативної освітньої інфраструктури регіону. При цьому співпраця представників різних сфер суспільства – економіки, освіти, культури, політики й громадянського сектора – будується з урахуванням таких критеріїв:

- єдність у розумінні освітніх потреб регіону;
- забезпечення рівного доступу до якісних освітніх послуг;
- взаємозв'язок і взаємодоповнення формальної, неформальної та інформальної освіти;
- урахування регіонального контенту у формуванні освітніх пропозицій;
- діалог і співпраця між усіма стейкхолдерами в реалізації регіональної освітньої політики.

Міста й регіони, що навчаються, мають чітке, підтримане всіма партнерами – органами влади, приватними підприємствами, освітніми установами, громадськими організаціями й ключовими індивідуумами – зобов'язання: сконцентруватися на навчанні й поширенні знання як головного фактору розвитку. Спільна мета, регіональна ідентичність і довіра між різними громадянами – рушійна сила в об'єднанні розділених цінностей і розвитку мереж у межах ментальної спільноти.

Визнаючи важливість теоретичного розуміння концепту «місто, що навчається» чи «регіон, що навчається», наголосимо, що практична реалізація ідеї здебільшого є складною. Брак дієвого інструментарію ідентифікації міста чи регіону, що навчається, механізмів моніторингу прогресу на шляху

впровадження цієї ідеї ставали причинами зниження ентузіазму з боку прихильників концепту. Недаремно М. Вайернит звертає увагу на те, що Мережа міст, що навчаються, у Великій Британії, у 2003 році припинила своє існування [15, с. 24]. Однак зацікавленість у подальшому розвитку концепції міст і регіонів, що навчаються, виявила ЮНЕСКО, яка й створила Глобальну мережу.

Глобальна мережа ЮНЕСКО міст, що навчаються (далі – Мережа) створена Інститутом ЮНЕСКО з освіти впродовж життя відповідно до Пекінської декларації (2013). Її мета – сприяти спільнотам міста в розширенні індивідуальних прав і можливостей особистості в навчанні впродовж життя і, як наслідок, соціальній згуртованості та економічному зростанню міст, регіонів і країн. Мережа допомагає розвитку діалогу між містами в питаннях політики, їх взаємному навчанню, сприяє встановленню зв'язків і партнерських відносин, забезпечує розвиток потенціалу, розробку засобів заохочення й визнання прогресу в створенні міста, що навчається.

Координацію роботи Мережі забезпечує Секретаріат, який працює на базі Інституту ЮНЕСКО з навчання впродовж усього життя і є єдиним підрозділом в організаційній структурі системи ООН, що має глобальний мандат у сфері навчання впродовж усього життя.

Важливо те, що Мережа є міжнародною платформою для обміну інформацією, досвідом і кращими практиками побудови міст, що навчаються. У жовтні 2013 року відбулася перша Міжнародна конференція зі створення міст, що навчаються (МКМН), і з того часу по всьому світу зростає кількість міст, які застосовують принципи Пекінської декларації в побудові міст, що навчаються.

Сьогодні до складу Глобальної мережі ЮНЕСКО міст, що навчаються, входять міста з Америки, Європи, Азії, Австралії. Понад 1000 міст з усього світу взяли курс на приєднання до Мережі, і лише 153 члени офіційно ввійшли до неї. Членство в такій міжнародній інституції надає місту, окрім статусу та бренду, ще й низку практичних переваг, зокрема:

– забезпечення керівництва й підтримки (доступ до інструментів і стратегій розвитку учнів тих міст, що є членами Мережі, отримання оновленої інформації про учнів у містах);

– участь у діяльності динамічної мережі (обмін інформацією з іншими містами – членами Мережі, спілкування з експертами й фахівцями мережі, встановлення партнерських зв'язків);

– визнання зусиль міста (обмін інформацією з іншими містами про основні досягнення та ідеї міста, позиціонування міста як взірця для інших

міст; подання заявки на отримання Премії ЮНЕСКО «Місто, що навчається»).

Відповідно до керівних документів Мережі, місто, що навчається, – це місто, яке ефективно використовує свої ресурси в кожній зі сфер своєї діяльності для:

- сприяння інклюзивному навчанню на всіх рівнях – від базового до вищої освіти;
- відродження навчання в сім'ї та громаді;
- сприяння робочій підготовці й навчанню на робочому місці;
- розширення використання сучасних технологій навчання;
- підвищення якості навчання й забезпечення його відмінних результатів;
- сприяння розвитку культури навчання впродовж усього життя.

Теоретичною основою функціонування Мережі є два документи: Пекінська декларація про створення міст, що навчаються [6], і Основні характеристики міст, що навчаються [5]. Спираючись на ці документи, Мережа ЮНЕСКО міст, що навчаються, ставить перед собою завдання – сприяти містам у використанні потенціалу навчання впродовж усього життя в інтересах забезпечення сталого майбутнього.

Практика впровадження концепції міст, що навчаються, переконливо доводить доцільність більш детального ознайомлення зі згаданими вище документами.

Згідно з Пекінською декларацією, навчання впродовж життя сприяє інтеграції й процвітання міст, а також проголошує відданість побудові міст, що навчаються, через діяльність за дванадцятьма напрямками, а саме:

1. Розширення індивідуальних прав і можливостей та сприяння соціальній згуртованості.
2. Сприяння економічному розвитку й розквіту культури.
3. Сприяння стійкому розвитку.
4. Сприяння інклюзивному навчанню в системі освіти.
5. Відродження навчання в сім'ях і громадах.
6. Сприяння робочій підготовці й навчанню на робочому місці.
7. Розширення використання сучасних освітніх технологій.
8. Підвищення якості навчання.
9. Сприяння формуванню культури навчання впродовж усього життя.
10. Зміцнення політичної волі й прихильності.
11. Удосконалення управління й участі всіх зацікавлених сторін.
12. Активізація залучення й використання ресурсів.

На Другій міжнародній конференції, присвяченій проблемам міст, що навчаються, яка

проходила у вересні 2015 року в Мехіко-Сіті, перелік напрямів діяльності був доповнений такими:

1. Забезпечити розвиток освіти й навчання впродовж усього життя для того, щоб вони сприяли формуванню почуття глобальної солідарної відповідальності, а також відповідальності кожної окремої людини й суспільства. Це передбачає заохочення участі громадян у зміцненні соціальної згуртованості в рамках практичних заходів, спрямованих на підвищення безпеки своїх громад, їх життєздатності й відкритості для всіх без винятку. Це допомагає також виробленню більш активної громадянської позиції, розширенню прав і можливостей громадян в ухваленні рішень, забезпечує звітність зацікавлених сторін щодо виконання покладених на них обов'язків і вжитих заходів.

2. Упроваджувати стратегії навчання впродовж усього життя, що заохочують екологічно відповідальне управління шляхом стимулювання громадян до дбайливого поводження з природою, до участі в зусиллях по боротьбі зі зміною клімату й до переходу на стійкі моделі виробництва й споживання.

3. Пропонувати інноваційні різноманітні й гнучкі можливості освіти й навчання впродовж усього життя, які розширюють пізнання громадян і розуміння ними питань, що стосуються здоров'я, даючи їм тим самим змогу краще контролювати стан власного здоров'я й формувати поведінкові настанови, спрямовані на прояв турботи про інших людей і надання останнім підтримки. Крім того, слід забезпечити наявність інфраструктури та екологічних умов, які позитивно впливали б на здоров'я та добробут громадян.

4. Забезпечити належний доступ громадян до комунальних послуг у сфері водопостачання, санітарії та енергопостачання, оскільки вони є умовою, необхідною для отримання освіти й навчання впродовж усього життя.

5. Надати всім громадянам право користуватися результатами економічного зростання, створивши для них доступні й прийнятні за ціною можливості здобуття освіти й навчання впродовж усього життя. Це передбачає ефективне використання ІКТ та інших сучасних технологій навчання, спрямованих на розвиток знань і навичок, формування світоглядних підходів і поведінкових настанов, необхідних для отримання громадянами продуктивної й такої, що приносить радість, роботи й повноцінної участі в житті суспільства.

6. Залучати всіх громадян, особливо вразливі групи населення, серед яких корінні народи, жінки, люди з інвалідністю, біженці й тимчасово

переміщені особи, до реалізації ініціатив, які стосуються створення міст, що навчаються, і приділяти цим групам у рамках зазначених ініціатив першочергову увагу. Сприяти участі в соціальному, економічному й політичному житті суспільства всіх громадян, незалежно від їхнього віку, сексуальної орієнтації, матеріального становища, культурних цінностей, релігійних переконань або етнічного походження, створюючи можливості для навчання грамоти й набуття базових навичок, необхідних їм для захисту своїх прав.

7. Залучати до цієї роботи різні сектори, зокрема й охорону здоров'я, освіту, мистецтво та культуру, спорт і дозвілля, транспорт, соціальне забезпечення, міське планування, туризм і житловий сектор, і зміцнювати партнерські зв'язки між державними структурами, приватним сектором і громадянським суспільством.

8. Залучати молодь як активну й значущу зацікавлену сторону до процесу побудови міст, що навчаються.

9. Сповідувати словом і ділом засадничі етичні цінності, зокрема й шанобливе ставлення до людей і природи, і захищати права людини-громадянина, мігрантів, біженців і жителів сусідніх міст.

10. Зробити культуру й мистецтво важливими компонентами міст, що навчаються, і гарантувати залучення до них усіх жителів і гостей міста [11, с. 2].

Основні характеристики являють собою рамковий документ, у якому наведено ключові риси міст, що навчаються, і пропонується контрольний перелік дій щодо активізації й оцінки їх прогресу. Важливість цього документа полягає в розумінні того факту, що побудова міста, що навчається, є неперервним процесом, і немає тієї межі, досягнувши якої, місто отримало б бажаний статус. При цьому є об'єктивні ознаки міста, що навчається, і вони стосуються здебільшого того, що місто робить на цьому шляху, аніж того, яким воно є. Упровадження концепції міста, що навчається, передбачає оперативний і прагматичний підхід до організації освіти впродовж життя на рівні громади міста. І це не абстрактна теорія, адже за умов наявності політичної волі у влади міста й бажання побудувати місто, що навчається, їй необхідний чіткий і доступний інструментарій для визначення прогресу на цьому шляху. Саме таким інструментарієм і є Основні характеристики (The Key Features of Learning Cities).

Отже, Основні характеристики необхідні для втілення політичних і теоретичних заяв у конкретні стратегії та підходи; для виміру

прогресу протягом часу; для оцінки віддачі від використовуваних стратегій.

Використання Основних характеристик дасть змогу:

- сприяти розвитку навчання впродовж усього життя в містах – членах Мережі й розвивати співробітництво між ними;
- визначати з певною часткою точності, яких результатів досягли спільноти по всьому світу в організації навчання впродовж усього життя;
- сприяти міжнародному порівняльному аналізу, обміну досвідом і взаємному навчанню міст – членів Мережі.

Виваженість розроблених характеристик забезпечується такими документами:

- «Індекс людського розвитку» й пов'язані з ним показники, розроблені ПРООН (2007 р.);
- Переглянуті офіційні параметри для контролю за досягненням цілей у сфері розвитку, сформульовані в Декларації тисячоліття: цілі, завдання та цільові показники (ООН, 2008 р.);
- «Методологія оцінки знань: змінні й кластери» (Всесвітній банк, 2012 р.);
- «Індекс кращого життя» (ОЕСР, 2012 р.);
- «Майбутнє, якого ми хочемо» – доповідь Конференції Ріо + 20 (ООН, 2012 р.);
- «Нове глобальне партнерство: викорінення злиднів і трансформація економіки за рахунок сталого розвитку» (ООН, 2013 р.);
- «Порядок денний у галузі сталого розвитку на період після 2015 р.: цілі, завдання й показники» (Центр міжнародних управлінських інновацій і Корейський інститут розвитку, 2012 р.).

Важливими, на наше переконання, є і критерії, що були покладені в основу розробки Основних характеристик, а саме:

- бути амбітними, але досяжними;
- мати суттєве значення;
- відповідати своєму призначенню;
- бути чіткими й зрозумілими;
- бути вимірюваними;
- бути надійними й достовірними.

Ключові складники Основних характеристик міст, що навчаються, наведено на рис. 1.

Як переконуємося, наведені на рис. 1 ключові компоненти повторюють основні елементи емблеми ЮНЕСКО: фронтон, колони й сходи. Фронтон складається з трьох ключових елементів, що відображають ширші переваги створення сучасного міста й визначаються в широкому розумінні як:

1. розширення індивідуальних прав і можливостей, а також зміцнення соціальної згуртованості;
2. економічний розвиток і розквіт культури;
3. сталий розвиток.

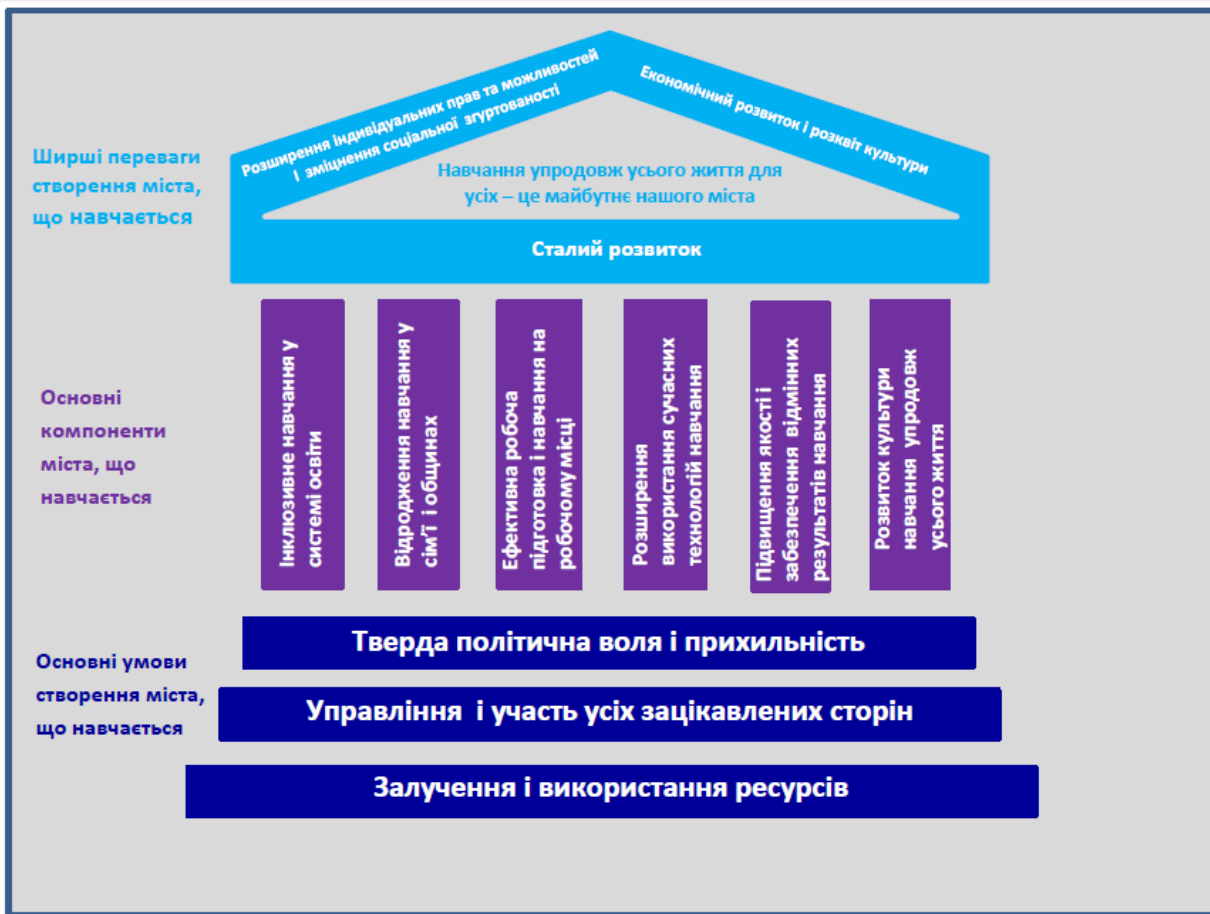

Рис. 1. Ключові компоненти Основних характеристик міста, що навчається

Як переконуємося, наведені на рис. 1 ключові компоненти повторюють основні елементи емблеми ЮНЕСКО: фронтон, колони й сходи. Фронтон складається з трьох ключових елементів, що відображають ширші переваги створення сучасного міста й визначаються в широкому розумінні як:

1. розширення індивідуальних прав і можливостей, а також зміцнення соціальної згуртованості;
2. економічний розвиток і розквіт культури;
3. сталий розвиток.

Колони презентують шість ключових складників міста, що навчається, а саме:

1. інклюзивне навчання в системі освіти;
2. відродження навчання в сім'ї та громадах;
3. ефективна робоча підготовка й навчання на робочому місці;
4. розширення використання сучасних технологій навчання;
5. підвищення якості навчання;
6. динамічно розвиваюча культура навчання упродовж усього життя.

Сходи, на які спирається вся конструкція, являють собою три ключові сфери, що відображають основні умови створення міста, що навчається, а саме:

1. тверда політична воля й прихильність;

2. управління та участь усіх зацікавлених сторін;

3. залучення й використання ресурсів.

Сам перелік Основних характеристик безпосередньо охоплює 42 компоненти. Здебільшого вони є кількісними, а отже, відповідні органи міської влади можуть надавати за цим переліком необхідні статистичні дані. Щодо якісних характеристик, то деякі з них можуть бути вимірні шляхом вивчення результатів опитувань, а інші – на основі експертного аналізу звітів, що подаються відповідними органами міської влади.

Висновки. Отже, Глобальна мережа ЮНЕСКО міст, що навчаються, є дієвим органом реалізації освітньої політики на регіональному, національному та світовому рівнях, що поєднує різноманітність політичних, соціально-економічних, культурно-освітніх чинників і спрямована на створення соціокультурного середовища для максимально повної реалізації освітнього потенціалу всіх його суб'єктів. Розроблені в керівних документах Глобальної мережі теоретичні засади й практичний інструментарій ідентифікації характерних рис і моніторингу прогресу впровадження Концепції міста, що навчається, є вкрай необхідними в процесі практичної

реалізації. Подальші дослідження передбачають більш детальне вивчення інструментів моніторингу побудови міст і регіонів, що

навчаються, для відбору кращих практик і адаптації до українських реалій.

Список використаних джерел

1. Карлсен А. Предисловие [Электронный ресурс] / Арне Карлсен // Глобальная сеть обучающихся городов ЮНЕСКО. Руководящие документы. – Институт ЮНЕСКО по обучению на протяжении всей жизни, 2015. – С. 3. – Режим доступа : <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents-ru.pdf> (18. 11. 2016).
2. Лук'янова Л. Моделі регіонів, що навчаються, та траєкторії їх реалізації на практиці / Л. Лук'янова // Територія успіху: практико орієнтований додаток до збірника наукових праць «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи». – 2016. – Вип. 1 (2). – С. 7–10.
3. Найман Е. А. Становление концепции «обучающегося региона» в западной науке / Е. А. Найман // Вестник Томского государственного университета. Культурология и искусствоведение. – 2013. – № 1 (9). – С. 81–91.
4. Овсиенко Л. В. Непрерывное образование и модель «обучающегося региона» / Л. В. Овсиенко // Высшее образование в России. – 2009. – № 2. – С. 96–99.
5. Основные характеристики обучающихся городов [Электронный ресурс] // Глобальная сеть обучающихся городов ЮНЕСКО. Руководящие документы. – Институт ЮНЕСКО по обучению на протяжении всей жизни, 2015. – С. 10–20. – Режим доступа : <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents-ru.pdf> (18. 11. 2016).
6. Пекинская декларация о создании обучающихся городов [Электронный ресурс] // Глобальная сеть обучающихся городов ЮНЕСКО. Руководящие документы. – Институт ЮНЕСКО по обучению на протяжении всей жизни, 2015. – С. 5–9. – Режим доступа : <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents-ru.pdf> (18. 11. 2016).
7. Прийма С. Концептуальні засади регіональної освітньої політики / С. Прийма // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка / за ред. І. П. Аносова. – Мелітополь : Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2015. – Вип. 1 (14). – С. 112–128.
8. Шерайзина Р. М. Обучающийся регион как фактор развития карьеры человека / Р. М. Шерайзина, М. В. Александров // Человек и образование. – 2006. – №8,9. – С. 70–72.
9. Cities and Regions in the New Learning Economy OECD. – Paris, 2001. – 146 p.
10. Longworth N. Learning Cities, Learning Regions, Learning Communities: Lifelong Learning and Local Government / N. Longworth. – N.Y. : Routledge, 2006. – 230 p.
11. Mexico City Statement on Sustainable Learning Cities [Электронный ресурс]. – UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. – Р. 2. – Режим доступа : <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002349/234932E.pdf> (18. 11. 2016).
12. Morgan K. The learning region: institutions, innovation and regional renewal / K. Morgan // Regional Studies. – 1997. – № 31. – P. 491–503.
13. The Learning Region: Foundations, State of the Art, Future / Edited by Roel Rutten, Frans Boekema–Edward

References

1. Carlsen, A. (2015). *Foreword*. In : UNESCO Global Network of Learning Cities. Regulatory documents. UNESCO Institute for Lifelong Learning. 3. Retrieved from : <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents-ru.pdf> (18. 11. 2016). [in Russian]
2. Lukianova, L. (2016). Models of learning regions and trajectories of their practical implementation. *Territory of success : practice-oriented appendix to the collection of research works "Adult education: theory, experience, prospects"*. Issue 1 (2). 7–10. [in Ukrainian]
3. Naiman, Ye. A. (2013). Development of the concept of "learning region" in Western science. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Kulturologiia i iskusstvovedenie*, 1 (9), 81–91. [in Russian]
4. Ovsienko, L. V. (2009). Lifelong learning and the model of "learning region". *Vyshee obrazovanie v Rossii*, 2, 96–99. [in Russian]
5. *Major features of learning cities* (2015). In : UNESCO Global Network of Learning Cities. Regulatory documents. UNESCO Institute for Lifelong Learning. – 10–20. Retrieved from : <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents-ru.pdf> (18. 11. 2016). [in Russian]
6. *Beijing Declaration on Building Learning Cities* (2015). In : UNESCO Global Network of Learning Cities. Regulatory documents. UNESCO Institute for Lifelong Learning. 5–9. Retrieved from : <https://uil.unesco.org/fileadmin/keydocuments/LifelongLearning/learning-cities/unesco-global-network-of-learning-cities-guiding-documents-ru.pdf> (18. 11. 2016). [in Russian]
7. Pryima, S. (2015). Conceptual grounds of regional educational policy. *Naukovyi visnyk Melitopols'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho*. Series: Pedagogy. Issue 1 (14). 112–128. [in Ukrainian]
8. Sheraizina, R. M. (2006). Learning region as a factor for a personal career development. *Chelovek i obrazovanie*, 8,9. 70–72. [in Russian]
9. *Cities and Regions in the New Learning Economy OECD* (2001). Paris. [in English]
10. Longworth, N. (2006). *Learning Cities, Learning Regions, Learning Communities: Lifelong Learning and Local Government*. N.Y. : Routledge. [in English]
11. *Mexico City Statement on Sustainable Learning Cities* (2015). UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2015. 2. Retrieved from : <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002349/234932E.pdf> (18. 11. 2016). [in English]
12. Morgan, K. (1997). The learning region: institutions, innovation and regional renewal. *Regional Studies*, 31, 491–503. [in English]
13. Rutten, Roel, Ed. (2007). *The Learning Region: Foundations, State of the Art, Future*. Frans Boekema–Edward Elgar Pub : Cheltenham, UK. Northampton, MA, USA. [in English]
14. *World Urbanization Prospects: The 2014 Revision, Highlights* (2014). In : United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (ST/ESA/SER.A/352). United Nations, New York. Retrieved from : <https://esa.un.org/unpd/wup/Publications/Files/WUP2014-Highlights.pdf> (18. 11. 2016). [in English]

- Elgar Pub : Cheltenham, UK. Northampton, MA, USA, 2007. – 301 p.
14. World Urbanization Prospects: The 2014 Revision, Highlights // United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2014). (ST/ESA/SER.A/352) [Електронний ресурс]. – United Nations, New York, 2014. – Режим доступу : <https://esa.un.org/unpd/wup/Publications/Files/WUP2014-Highlights.pdf> (18. 11. 2016).
15. Yarnit M. Whatever became of learning city? / Martin Yarnit // *Journal of Adult and Continuing Education*. – Vol. 21. – № 2. – 2015. – P. 24–34.
15. Yarnit, M. (2015). Whatever became of learning city? *Journal of Adult and Continuing Education*. Vol. 21. 2, 24–34. [in English]

Рецензент: Лук'янова Л.Б. – д.пед.н., професор

**Відомості про автора:
Прийма Сергій Миколайович**

priyma_s@ukr.net
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

doi: <http://dx.doi.org/10.7905/nvmdpu.v0i17.1618>

*Матеріал надійшов до редакції 21. 11. 2016 р.
Прийнято до друку 13. 12. 2016 р.*

**Information about the authors:
Pryima Serhii Mykolaiovych**

priyma_s@ukr.net
Melitopol Bohdan Khmelnytsky State Pedagogical
University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhia region, 72312, Ukraine

doi: <http://dx.doi.org/10.7905/nvmdpu.v0i17.1618>

*Received at the editorial office 21. 11. 2016.
Accepted for publishing 13. 12. 2016.*